

FOR CORRESPONDENCE

FOR ADDRESS ONLY

לקט בואי קק"ל
בנושא אקולוגיה

לסביבה
באהבה

בולי קק"ל הקדמה

מאז

החליט הקונגרס הציוני החמישי אשר התכנס בבאזל בחודש טבת תרס"ב (26-29 בדצמבר 1901), על הקמתה של קרן קימת לישראל, שימשו בולי קק"ל, נוסף על היותם אמצעי לגאולת קרקעות ארץ ישראל ושותפות גורל של יהדות הארץ והתפוצות, גם סמל להתחדשות לאומית ואמצעי להסברה ולחינוך.

"בול ציון", הבול הראשון שהנפיקה קק"ל בשנת 1902, הופץ בשבע-עשרה מדינות ומחירו היה כערך המטבע הקטן ביותר בכל ארץ, מתוך רצון להפוך את רעיון גאולת הארץ לנגיש וזמין לכל יהודי העולם.

יהודים רבים ברחבי העולם נהגו להדביק את בולי קק"ל לצד הבולים הרשמיים של המדינות שבהן הם התגוררו, לעתים תוך סיכון אישי כבד בקנסות ואף בעונשי מאסר.

מאז הנפיקה קק"ל את הבול הראשון ועד עתה, הפיק מפעל הבולים של קק"ל כ-5,200 סוגים שונים של בולים ובהם כ-1,500 סדרות, המלווים ומתארים את מפעליה של התנועה הציונית וקק"ל, אירועים בחיי העם והאומה ובחיי ארץ ישראל ומדינת ישראל.

בימים שטרם קום המדינה וכן בשלושת השבועות הראשונים שלאחר הקמתה שימשו בולי קק"ל למשלוח דברי דואר בארץ ותפקדו כבולי דואר לכל דבר. הדפסת הדפס רכב "דאר", שאושרה על ידי "מנהלת העם" הפכה את בולי קק"ל לבולי הדואר הרשמיים של המדינה החדשה בתקופה שחלפה עד להנפקתם של בולי "דאר עברי".

גם לאחר קום המדינה המשיכה קק"ל להנפיק בולים שעסקו בנושאי ציונות, בנופי הארץ, בהיסטוריה ובמורשת היהודית, בסביבה ובטבע.

מפעל הבולים של קק"ל נמשך גם כיום ובולים חדשים מונפקים כל שנה.

בולי קק"ל זכו במרוצת השנים למקום סמלי-חינוכי. הם מופיעים על תעודות גמר ועל מסמכים שונים, והם מהווים אמצעי חינוכי והסברתי, מקור ללמידה, להנאה ולתחביב לאספנים רבים בארץ ובעולם.

אנו מזמינים אתכם להכיר כמה בולים נבחרים שריכזנו בעבורכם ולהשתמש בהם כעזר לימוד חינוכי-ערכי, העוסק בנושאי ציונות, לאום ועצמאות.

תעודת זהות

שנת ההנפקה: 2001, תשס"א

תיאור הבול: סדרת בולים המוקדשת למפעלי קק"ל בצבעים חום, כחול וירוק. הסדרה הונפקה במלאת מאה שנים להיווסדה של קק"ל. על כל בול מסדרת הבולים מופיעה כף יד אנושית, המייצגת את ההשפעה של האדם על סביבתו ואת יחסי הגומלין אדם-סביבה, וברקע נראים צבעי הסמל של קק"ל - כחול, ירוק וחום. על שובלי הבולים מתוארים במילים מפעלי קק"ל בתחומים השונים.

סדרת בולי מים

ייעור וקרקע

כמה מילים על...

צבעי הסמל של קק"ל

כחול - קק"ל מסייעת למשק המים בישראל באמצעות בניית מאגרי מים ושיקום נחלים שהזדהמו, והקימה את פארק אגמון החולה ופארקים נוספים, המשלבים מקווי מים להנאת המטיילים.

ירוק - מפעל הייעור של קק"ל הופך את הסביבה לבריאה ולנעימה יותר, מסייע בעצירת המדבור, בקיבוע פחמן ובשימור ריאות ירוקות.

חום - קק"ל, שהוקמה למען גאולת אדמות ארץ ישראל, ממשיכה לפעול להכשרת קרקעות, להקים נקודות התיישבות חדשות, לתמוך במו"פ (מרכזי מחקר ופיתוח) חקלאי, לפרוץ ולהכשיר דרכים, שבילים ושבילי אופניים בכל רחבי הארץ.

קק"ל, הגוף האקולוגי הגדול בישראל, פועלת מתוך תפיסה של ציונות אקולוגית ושל פיתוח בר-קיימא - פיתוח סביבתי חכם ומבוקר של הסביבה השומר על משאבי הסביבה בעבור הדורות הבאים.

הצעות לפעילויות:

1. מחלקים את הכיתה לשלוש קבוצות. כל קבוצה מקבלת בול מוגדל בצבע אחר וצריכה לצייר על כל אצבע של היד בבול שלה מאפיין השייך לצבע שקיבלה. עורכים תערוכה ומשוחחים על קק"ל ועל תחומי פעילותה וחשיבותם.
2. כל תלמיד מצייר את היד שלו וכותב מעשה שהוא יכול לעשות בידי למען הסביבה. תולים את מפת ישראל וסביבה את העתקי כפות הידיים של כל תלמידי הכיתה - הכדור בידיים שלנו!
3. דואר סביבה - כל קבוצה מקבלת מעטפה עם בול בתוכה וצריכה לאסוף בחצר בית הספר כמה שיותר פריטים הקשורים לצבע ולתחום שבו עוסק הבול. מתאספים וכולם מנחשים את הנושא של כל אחת מהקבוצות. מסכמים דרך הסמליל של קק"ל.

סדרת
 בולי מים
 ייעוד וקרקע

1.50 ₪

קרקע

1.50 ₪

יער

1.50 ₪

מים

100 שנים לקרן קולומה ישראל
 2018-2018

100 שנים לקרן קולומה ישראל
 2018-2018

100 שנים לקרן קולומה ישראל
 2018-2018

קרן קולומה
 קרן קולומה וצאנז
 Jewish National Fund Centenary

קרן קולומה
 קרן קולומה וצאנז
 Jewish National Fund Centenary

קרן קולומה
 קרן קולומה וצאנז
 Jewish National Fund Centenary

סדרת בולי מים ייעוד וקרקע

תעודת זהות

שנת ההנפקה: 2002, תשס"ב

תיאור הבול: בול המציג את תרומתה של קק"ל לניקיון הסביבה ואת חשיבות יום הניקיון לשמירה על כדור הארץ. הבול הונפק לרגל יום הניקיון השנתי של קק"ל. דמויות הילדים זכו למקום מרכזי בבול כסמל לכך שהתלמידים והילדים המשתתפים ביום הניקיון השנתי תורמים משמעותית לניקיון הסביבה והם סמל לעתיד אקולוגי, בריא ונקי. החצים המאזורים על הבול מרמזים על חשיבותה של פעילות המחזור והטיפול בפסולת וכן על יחסי הגומלין החשובים אדם-סביבה.

מנקים את ישראל עם קק"ל

כמה מילים על...

יום הניקיון של קק"ל

במסגרת יום הניקיון השנתי יוצאים ילדי ישראל למבצעי ניקיון בסביבתם, ומנקים את היערות, הפארקים והשמורות בסביבתם הקרובה. המבצע הוא חלק ממיזם חובק-עולם בשם "מנקים את העולם", והוא מתקיים בחסות הארגון הבינלאומי המסונף לאו"ם - "Clean Up the World". קק"ל מרכזת את אירועי יום הניקיון ותורמת, יחד עם מיליוני אנשים ברחבי העולם, לסביבה בריאה ונקייה יותר, לאיחוד כוחות ולהשפעה על דמותה של המדינה היום ובעתיד.

הצעות לפעילויות:

1. מזמינים את התלמידים לנתח את משמעות האזור בבול. שואלים מדוע נבחרו ילדים להופיע עליו.
2. מבקשים מהתלמידים לנסח סיסמה שתופיע על מעטפות מיוחדות שיונפקו לקראת יום הניקיון והבול יודבק עליהן.
3. ממטרד למשאב: כל ילד מקבל בול ומוזמן לכתוב בשני צדדיו ליד החץ האדום שם של מטרד (לדוגמה, בקבוקי פלסטיק) וליד החץ הצהוב שם של משאב שאליו היא הופכת כאשר ממחזרים אותה (לדוגמה בד "פליס").

מנקים את
ישראל
עם קק"ל

תעודת זהות

שנת ההנפקה: 2011, תשע"א

תיאור הבול: בול שהונפק חודשיים לאחר השרפה הגדולה בכרמל, לציון חשיבות שיקום היער לאחר שרפה. בבול מוצג גפרור שרוף שמתוכו מנץ עלה ירוק ורענן, המסמל את ההתחדשות והשיקום ואת כוחו של הטבע.

שיקום לאחר שרפה

MAIL

כמה מילים על...

שיקום יערות

בשנים האחרונות אירעו בישראל שרפות רבות, ובעקבותיהן החלו עבודות שיקום נרחבות. שיקום היער מתחיל במניעת סחף, בפינוי מפגעים וחומר שרוף, בגיזום, בהתבססות על התחדשות טבעית של היער ובנטיעה בהתאם לאופי המקום. יערני קק"ל פועלים למניעת שרפות עתידיות ביצירת קווי חיץ ודילול הצמחייה ביערות שונים, בהם בירייה, אזור שער הגיא והכרמל. קק"ל משקיעה רבות במחקרים ייחודיים, הבוחנים את תהליך השיקום ביערות לאחר שרפה. במקרים רבים נמצא כי היער מצליח לשקם את עצמו והאסטרטגיה של התערבות מינימאלית הוכחה כיעילה ביותר. במקומות שנחוץ בהם שיקום מהיר מתערבת קק"ל בזריעה, בנטיעות ובטיפוח באופן מושכל, ומסייעת ליער לצמוח ולשקם את עצמו במהירות.

הצעות לפעילויות:

1. פעילות יצירה – יער גפרורים. מכינים עם התלמידים כרזה העשויה מגפרורים מודבקים ומתייחסת לנושא הזהירות מפני שרפה.
2. מחלקים לכל קבוצת תלמידים בול ומבקשים ממנה לפתח תסריט לסרטון אנימציה קצר שהתמונה בבול היא תמונת הסיום שלו.
3. מנסחים עם התלמידים כללים למניעת שרפות ולהתנהגות ביער. כל תלמיד שניסח כלל שנכנס לרשימה זוכה בבול.

* הפעילות מתאימה במיוחד לקראת ל"ג בעומר

שיקום לאחר
שרפה

שיקום לאחר שרפה

תעודת זהות

שנת ההנפקה: 2012, תשע"ב

תיאור הבול: בול מאויר וצבעוני הממחיש את החשיבות שבהחזרת "הצבע" לחיים ולטבע. המים הכחולים, העצים הירוקים והכיתוב החום מסמלים את מפעלי קק"ל המופיעים גם בצבעי הסמל שלה. הסיסמה "מחזירים את הצבע לטבע" חומזת לשיקום הטבע לאחר מפגעים וגם לשאיפה לשמור על הטבע באופן יום-יומי ולהתייחס אליו בכבוד ובאהבה.

מחזירים את הצבע לטבע

MAIL

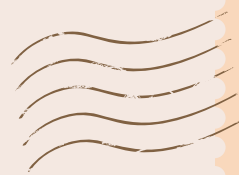
כמה מילים על...

פיתוח בר-קיימא

פיתוח בר-קיימא הוא פיתוח (בנייה, סלילה וכל התערבות בטבע) העונה על צורכי ההווה מבלי לגזול ממשאבי הסביבה כך שייוצר צורך להתפשר על יכולתם של הדורות הבאים לענות על צורכיהם. פיתוח בר-קיימא יכול להתקיים לאורך זמן רב יותר, משום שהוא אינו פוגע בבסיס המשאבים שהוא נשען עליהם. ניצול המשאבים נעשה בקצב המאפשר לתהליכים הטבעיים להתחדש בקצב נכון ובאופן מאוזן. פיתוח בר-קיימא משלב היבטים של סביבה, חברה וכלכלה.

הצעות לפעילויות:

1. כל תלמיד מצייר מאפיינים נוספים של פעילות קק"ל בשלושת הצבעים: חום, כחול וירוק.
2. שואלים את התלמידים איזה צבע לדעתם מייצג את התערבות האדם בטבע, ומפתחים דיון סביב הנושא.
3. מחלקים את הכיתה לחוליות עבודה ומבקשים מכל חוליה לכתוב סיפור על מקום מוכר ש"הצבע הטבעי" שלו אבד.

מחזירים את הצבע לטבע

מחזירים את הצבע לטבע

תעודת זהות

שנת ההנפקה: 1997, תשנ"ח

תיאור הבול: על הבול מופיע תצלום של יער צפוף הנטוע בלב חולות מדבריים - יער יתיר, שהוא יער נטע האדם הגדול ביותר במזרח התיכון. מעל היער נראה מטוס השקיה ולצדו שטח מדברי, ניגוד הממחיש את המלחמה של קק"ל בתופעת המדבור. הבול הונפק כחלק מסדרת בולים לקראת שנת היובל למדינת ישראל, סדרה המציינת את פעולות קק"ל למען ישראל בתחומי החינוך והאקולוגיה.

מניעת מדבור

50 שנה

למדינת ישראל

כמה מילים על...

מניעת מדבור

שינויי אקלים וניצול יתר של הקרקע על ידי האדם גורמים למדבור, תהליך הגורם להתפשטות המדבר ולירידה בתנובת הקרקעות החקלאיות. קק"ל מייערת שטחים בשולי המדבר ומסייעת להתיישבות בהובלת מים לחקלאות, בנטיעת עצים לצל ובחפירת גומות ותלמים (המכונה "קציר מי נגר"). שיטה זו תורמת לכך שמיי הגשמים ייאגרו בעומקים גדולים מספיק שיוכלו להגן עליהם מהתאדות, אך גם רדודים דיים כדי שהצמחים יוכלו לנצל אותם. חוקרים מכל העולם מגיעים ללמוד ולהכיר את הטכנולוגיה לגידול עצים במדבר, שפותחה על ידי קק"ל.

הצעות לפעילויות:

1. מסמנים את האזור המדברי בישראל על מפת הארץ ועורכים רשימה של קש"י החיים באזור כזה. מזמינים את התלמידים להציע כמה שיותר דרכים להתמודד עם המדבר ולעצור אותו.
2. מנסחים סיסמאות המבטאות את החשיבות של עצירת המדבור בישראל.
3. עורכים תערוכת ציורים בנושא "מצהוב לירוק".

מניעת מדבור
50 שנה
למדינת ישראל

KKL ● JNF ● קק"ל

1.50 ₪

מניעת מדבור
50 שנה
למדינת ישראל

תעודת זהות

שנת ההנפקה: 1997, תשנ"ח

תיאור הבול: סדרת בולים זהים בצבעים שונים, המציגים כמה נושאים אקולוגיים: ארובת עשן מדגישה את זיהום האוויר; בנייה עירונית מדגישה את המאבק בין בנייה ופיתוח לשמירה על שטחים ירוקים; והיער המוצג בחלקו הימני של הבול ובו ספסל ואנשים המביטים אל העיר מדגיש את חשיבות היערות לצורך קיבוע פחמן לשמירה על ריאות ירוקות ועל שטחים פתוחים, וכן את חשיבותו לפנאי ולנופש של תושבי הערים.

אקולוגיה

כמה מילים על...

אקולוגיה

אקולוגיה היא מדע החוקר את יחסי הגומלין בין האורגניזמים השונים ואת יחסיהם לסביבתם. לרוב משתמשים במונח זה במשמעות של סביבה טבעית, איכות הסביבה או שמירה עליה. קק"ל פועלת לצמצום ההשפעה השלילית של האדם על הסביבה ובכך תורמת לאיכות הסביבה בארץ ובעולם. קק"ל מתמקדת במגוון תחומי פעילות, וביניהם: ייעור, חינוך ציוני ומניעת מדבור. כל אלה מסייעים לכדור הארץ להתמודד עם הנזקים הסביבתיים שהאדם משאיר אחריו: נטיעת עצים מסייעת לקיבוע פחמן ומקטינה את זיהום האוויר; בניית מאגרי מים ושיקום נחלים מסייעת למשק המים ולמציאת פתרונות למשבר המים העולמי; הקמת פארקים וריאות ירוקות חשובה לצרכי נופש ופנאי וכן לאיזון בין שטח פתוח ושטח בנוי; פיתוח בר-קיימא; חינוך לציונות אקולוגית; שמירה על איכות הסביבה; חינוך למחזור וצריכה נבונה למען עתיד כדור הארץ.

הצעות לפעילויות:

1. מחלקים לתלמידים בולים ומבקשים מהם לאתר בול הבול כמה שיותר גורמי זיהום והפרעה לסביבה (גלויים ונסתרים) וכמה שיותר גורמים המועילים לסביבה.
2. בבולים מיוצגים שני סוגים שונים של יישובים - עירוני וכפרי. מנהלים דיון עם התלמידים מה עדיף מבחינה אקולוגית ומדוע. אפשר להרחיב ולדבר על השיקולים האקולוגיים בתכנון יישוב.
3. על מה משוחחים האנשים על הספסל? מחלקים לתלמידים בולים ומזמינים אותם להוסיף בלונים "קומיקס" מעל ראשי האנשים ולמלא אותם בשיחה בנושא סביבתי אקולוגי חשוב, על פי הציור שבבול.

אקולוגיה

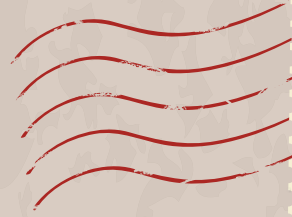

תעודת זהות

שנת ההנפקה: 1950, תש"י

תיאור הבול*: הבול הוא חלק מסדרת בולים שבהם מצויירים סמלי שנים-עשר שבטי ישראל. בולים אלה הודבקו על תעודות התרומה המיוחדות לבני המצווה שתרמו לקק"ל, וששמם הופיעו ב"ספר בר-המצווה" שלה. האיילה היא סמל שבט נפתלי, ועליו נאמר "נַפְתָּלִי, אֵילָה שְׁלָחָה--הַנִּתָּן, אֶמְרֵי-שָׁפָר." (בראשית מ"ט כ"א). לפי פירוש הרמב"ן, סמל זה מציין את טובו של נפתלי, כאיילה הנשלחת לבשר טובות.

*בזכות בעל החיים המופיע בו כנושא מרכזי בחרנו בבול זה כדי לייצג את הנושא האקולוגי של מגוון המינים בטבע.

12 השבטים

נפתלי

כמה מילים על...

מגוון המינים

במערכות אקולוגיות טבעיות שוררים תנאים ותהליכים רבים שבלעדיהם לא יתקיימו חיים. לכל היצורים החיים בעולמנו, מגדול ועד קטן, תפקידים חשובים במערכת האקולוגית. צמחים מתפקדים כ"ריאות ירוקות", המעשירות את האוויר בחמצן בתהליך הפוטוסינתזה ומקבעות פחמן דו-חמצני. שורשיהם של הצמחים מהדקים את האדמה, מונעים או ממתנים שיטפונות, מונעים סחף ומסייעים באגירת מים בעומק הקרקע. יצורים קטנים מזינים בעלי חיים גדולים יותר, ואלה בתורם מהווים מזון לבאים אחריהם בשרשרת המזון. חיידקים ויצורים חד-תאיים אחראים לפירוק והשבה של פסולת בטבע, ומקצתם אף תורמים למניעת זיהומים וליצירת סביבה בריאה ומתפקדת. מאחר שלכל אחד מהיצורים הקיימים בעולמנו תפקיד חשוב במארג המזון, אפילו היעלמות של מין אחד מהמכלול עלולה לפגוע בקיומו של המכלול כולו. מגוון עשיר של בעלי חיים וצמחים מאפשר לסביבה להתקיים ולתפקד. בבואה לנטוע יער חדש או לטפל בתא שטח קיים, קק"ל מקפידה להתחשב במערכת האקולוגית ולשמור על מגוון המינים הטבעי למען סביבה מתפקדת, בריאה ובת-קיימא.

הצעות לפעילויות:

1. תולים הגדלה של בול האיילה על הלוח ומציירים סביבו עם התלמידים מערכת אקולוגית שלמה – מי אוכל את האיילה? את מי היא אוכלת? איפה היא חיה?
2. מחברים את בול האיילה לנושא בני מצווה ודנים בנושא חשיבותו של מגוון המינים בישראל. מזמינים כל אחד ואחד מהתלמידים להציע דרך שבה הוא יכול לשמור על מגוון המינים בטבע.
3. כל תלמיד ותלמיד מקבל העתק של בול ומצייר סביב האיילה את הסביבה המקיפה אותה, בהתייחסו לכמה שיותר מרכיבים בשרשרת המזון ובמערכת האקולוגית בציוור.

12 השבטים נפתלי

12 השבטים נפתלי

לרכישת בולי קק"ל ולמגוון פעילויות חינוכיות נוספות:

קו ליער 1-800-350-550

www.kkl.org.il

www.greenwin.kkl.org.il

